

storting veilig; tegen het huis in de Hollandsche en Friesche polders kant een vinniger vijand zijn list, de wind. Vesting blijft, in onafgebroken oorlogsdwang, de woning; haar meetkundige dichtheid geeft nergens vat aan het indringerige water, dat de landden rondom verdringt; haar hoekig dak scheurt de misten open, de winden meppen te vergeefs haar rechtvaardig gestel, de storm breekt zijn kracht, op haar soliede zelfstandigheid; door de vierkante openingen van haar wakkere venstertjes, overschouwt zij de ruimte in alle richtingen. Dooreen hardnekkig ras gebouwd, tegen de natuur in, toont het Hollandsch-Friesch huis (afb. VIII)

zich een cultuur-verschijning van af den beginne; hier geen sprake van een haast plantaardigen groei van het huis, uit zijn natuurlijke omgeving, maar als uitgangspunt de hervorming, het dwarsboomige ondernemen, tot dat ten slotte weer de cultuurpoging, langs

zelfgestelde wet, zich aan de natuur harmonisch binden en in een stijl, bewuste evenredigheid, zich schoon tot haar verhouden komt. Bij eersten aanblik treft ons aan het Friesch-Hollandsche huis, bekeken in zijn eigenaardig landschap, de eenheid van bouwwerk en omgeving, de logische samenhang van een en ander. Een afgemeten, streng in het vierkant gestelde bouw hoort thuis in dit kader van vlaklijnige horizonnen, afgepaste weilanden, door rechte wegen, kanalen en boomen in strak gelid op regelmatigen afstand onderbroken. De karakteraad van het huis is geteekend in de kleinste onderdeelen. Tegen

toegang verzet zich, ongeveer terwijl het er gelegenheid voor biedt, het steile, doorgaans ophaalbare bruggetje; aan het streng gesloten, pyramide-vormig dak zijn de gezamenlijke huisgedeelten onderdanig; de opzet van het geheel is van een vierkante bondigheid. De bouw bezuinigt alles in een kompakte eenheid, beknopt de bijzaken, ontvouwt slechts daar waar het huis zijn hoofdzaak behelst een statige vlucht. En de deugd van in- en uitwendige doelmatigheid aan het Friesch-Hollandsche boerenhuis, in zoo hooge mate eigen, geeft de richting aan en legt den knoop van zijn aesthetisch karakter, zoodat het belang van

zijn bruikbaarheid den vorm bepaalt van zijn schoonheid. Een huis beduidt voor de bewoners der lage groenlanden, waar het bestaan uit de voordeelen van de veehouderij bekostigd wordt, op de eerste plaats een onderdak voor zijn voorraad hooi. De hooistapel krijgt

AFB. XI. BRABANTSCH BOERENHUIS TE GEFFEN.

de eereplaats, in het centrum van het huis, binnen een vierkant vak, tusschen hoekstijlen, die stevig op steenen voetstukken, „klippen”, staan geplant. In voorname boerderijen beslaat de hooiberging meerdere, tot zeven vakken, alle in omvang gelijk aan het eerste; niettegenstaande de uitbreiding van het aantal vakken, blijft de oorspronkelijke indeeling gevolgd, het vierkant wordt telkens herhaald. Het hooi ligt er opgetast van gelijkvloers tot in den nok van het spitstoelopende dak, waarvandaan de Friesch-Hollandsche woningen de teekenende benaming van stelphoeven dragen. In sommige streken, waar dit woning-type voor-